

V Mulgi pidu peeti Mulgimaa päälinnan

*Ja me oleme, eläme, kestäme
ja jääme üle aegade aa
ja äitsnep ära-miut-unete-lill
ja mu armastus – Mulgimaa.
/Lembit Eelmäe/*

Mulgimaa päälinnan Abjan peeti 26. mail õiget Mulgi pidu, et oida elun ja perände tulevestel põlvel mede aalugu, kombit ja kiilt. Kige pere pidu peeti Eesti Vabariigi 100. sünnipäevä aus.

Nagu iki, akas pidu rongikäiguge, mille ihenotsan asteve lippege Mulke seltsi liikme ja tõise auväärt mulgi. Uhket rongikäiku ollive linna pääuulitse viirde vaateme tullu nii linna-rahvas ku külälise. Rongikäigu võtivate pidulatsi pääl tervitustege vastu päeväjuhi.

Pidu peeti linnakse keskaiga vana pangauune kõrvan, endise meierei kotusse pääl, kus olli just valmis saanu uus pidulats. Kõrvan pargin, ammutse Abja laada latsi pääl käis kauplemine nüid kah.

Edimine laul olli mulke ümn „Mulgimaale“, mida lauleti ja kulleti muduki püsti seisten. Pidu akatusesõna üteli mulke

Rongikäik tullu müüdä Abja pääuulitses pidulatsi pääle. Pildi pääl Mulgi segakoori laulje. Pildi: Neil Viskov

vanemb Peeter Rahnel, tule pannive palame kolm kanget mulgi miist Peeter Rahnel, Alar Karu ja Enn Mihailov.

Ilmavana olli siikörd jälle mulke puult – ku joba päeväpaistet, sis iki kige raha iist. Mitme põlvkonna tantsje, laulje ja pil-

limihe kandsive ette kihelkonde kava, mes ollive kirivese ja väge täüs nagu mede jutlilise kõrdi, sõba ja kirjat puusapõlle.

Sii Mulgi pidu olli joba viies ja raasike tõistmuudu kokku säetu. Pidukaatuses ja lõpetuses ollive ütitse laulu-tantsu, mida saatsive Mulgimaa noordeorkester ja Abja muusikakooli punt, iistlauljis Anu ja Triinu Taul. Keskaiga saive oma kavasiit näidate kik viis Mulgi kihelkonda. Alliste kihelkonna kava pääliskiri olli „Mulgi ekspress“, Elmel „250aastene Sõnni Mats tulep pidusse!“, Karksil „Mede uhkus“, Tarvastul „Sõõr ümmer Võrtsjärve“ ja Paistul „Oma ja ää“. Enne tänusõnu ja lõpulaule ast kolme lauluge üles Karl Erik Taukar, kes tervit pidulisi mulgi keeli ja sai rahva puult äste vastu võet. Lõpetuses pakuti kigile Mulgi korpi, neid olli pidu jaost 2500 tükki.

Pidu pääl ast üles ümärgilud 1200 lauljet, tantsjet ja pillimiist. Om põhjust olla uhke ja tänulik.

V Mulgi pidu om teos saanu.

Karin ja Lauri Sepp
V Mulgi pidu päeväjuhi

Mulgi kiil: Kristi Ilves

Mulgi pidu tule pannive palame kolm kanget mulgi miist: Tõrva vallavolikogu esimiis Enn Mihailov, Mulgi vallavanemb Peeter Rahnel ja Villändi vallavanemb Alar Karu. Pildi: Neil Viskov

Tulikuum asvalt and naiste tantsule särtsu manu.

Suur tänu teil V Mulgi pidu kõrdamineku iist:

Mõtte auturi Muhe Mulk MTÜ ja Eve All; kõrraldeje Kaja Allilender; kuure üldjuht Kadi Kask; tants üldjuht Anneli Arraste; Abja muusikakooli pundi juht Endel Purju; Karksi kihelkonna juht Kai Kannistu; Paistu kihelkonna juht Piia Mänd; Tarvastu kihelkonna juht Liis Lääts; Elme kihelkonna juht Reet Koppel; Alliste kihelkonna juht Aime Vilu; üldkoori juhateje Maie Kala, Margit Aigro, Ivi-Heljo Harju, Kristjan Ömblus; Mulgimaa noordeorkestre juht Margus Põldsepp; laulje Anu Taul, Triinu Taul, Karl Erik Taukar; vahelugemiste luuja Karin Sepp; lasteala juht Liisi Rääbus; kingituste ja käepaelde tegije Abja päevakeskus ja Mari Saarela; elümiis Jüri Salu; püünemeister Showtech OÜ; söögitegije Andres Saarep ja Vanamõisa toitlustus OÜ; tohter Ave Puru; turva- ja parkmisepäälil Raul Astel; laadapäälil Marika Saar; kamandei Ülle Rõigas; Mulgi vanemb ja Mulgi vallavanemb Peeter Rahnel; OÜ Abja Elamu tüümihe Heiko Talv, Arvi Viinapuu, Peeter Mõttus; Wallatute tantsurühm; Ivi Alp ja Deily Tatar; priitahtligu Sabrina Gollmer, Esther de Hoog, Francesca Rauch, Luisa Griesbach; Abja gümnaasiumi noore.

Aituma kihelkonde punte iistvedäjil:

Alliste: Aire Kattai, Kadi Kask, Viive Niinemäe, Marju Mäger, Aime Vilu, Rosalie Rajla, Vilja Vister, Milvi Kull, Anu Kangur, Eha Lihtne, Ruth Mõttus, Kai Kannistu, Tiina Ilves, Anne Gomaa, Gea Rebane, Ene Akkaja, Kertu Kukka, Iivo Akkaja.

Elme: Silvi Abolkah, Reet Koppel, Aado Kaasik, Maie Kala, Thea Leitmaa, Ants Säks, Anne Jaakson, Valdeko Kalamees, Heli Veerme, Eha Mandel, Mari Kahu.

Karksi: Anneli Mäeots, Ivi Liiv, Anneli Arraste, Ülle Roomets, Sirje Veerme, Anne Gomaa, Leili Nael, Ade Laande, Ants Arro, Valdur Ilves, Ivi-Heljo Harju, Syrle Eesik, Angela Arraste, Margus Põldsepp, Ringa Vaiksaar.

Paistu: Ene Uuland, Eneli Rimpel, Virve Vuntus, Sirje Rein, Maie Roosimaa, Kristi Pajuste, Laura Mander, Teele Tali, Merilin Metsatsirk, Kristjan Ömblus.

Tarvastu: Anu Tomp, Urve Kass, Tiina Lillepuu, Margit Aigro, Laura Tanni, Merike Tulp, Reet Järveküla, Aili Torokvei, Lea Leenurm, Merike Klein, Marieta Mõttus-Asson, Kersti Vunder, Rita Muttel, Laura Pakasaar, Märtpomp, Renee Trei, Kristjan Häggblom, Anne-Ly Roosipuu, Indrek Särg, Karl Kristofer Alp.

Tänu kigil tantsjil, lauljil, pillimeestel. Mulgi au, uhkus ja jonn olgu iki tedege!

Mede aaleht om kümneaastene

Edimene Üitsainus Mulgimaa nummer tulli Põltsamaalt Vali Pressi rükikoast vällä 2008. aastel. Egä aastel om ilmunu neli lehte ja nüid oiad sa peon joba 41. nummerd.

Kristi Ilves
Toimendei

Miul om au olla akatusest pääle selle aalehe toimetete. Kui peris aus olla, es tää ma kümme aastet tagasi aalehe tegemisest kuigipallu. Ma ole kasunu ütten aalehege ja saa üteld, et rohkemb om ollu rõõmu ku muret. Meil om tekkunu ulka lugejit, kes mede lehte egä kõrd oodave ja põhjaliguld loeve.

Miu vanaesä üteli iki: „Edimene kümme aastet om rasse, a sis läöp joba kergembes.“ Ma usu, et aalehege om vast samamuudu. Pääasi, et jakkup iki lugejit ja Mulgimaa perimuskultuuri programm (enne Mulgimaa kultuuriprogrammi), mes om meile lehe tegemise jaos akatusest pääle raha andan, meid edesi toetep. Siin saat sia, ää lugeje, kah abis olla, ku sa mede lehte iki uulsaste loet ja oma kaugen elävele sõbrale kah tellit.

Mulke aaleht om ainumas mulgikiilne aaleht mailman. Vastu võtame mulgikiilset lugusit ja kirjakiilse paneme ümmer, paar võrukiilset juttu om kah ära rükitu. Rükivarv om jäänu 2000 ja 3000 lehe vahepääle. Muduki oles tore, ku mede leht värviline kah oles, a selle jaos ei ole me siiamaani viil raha saanu. Paar värvilist nummerd om küll tettu, a nende jaos om lehe välläandai, Mulgi Kultuuri Instituut omast taskust raha manu pannu.

Kige parembe asja siin ilman om ilma rahate, nõnda kah Üitsainus Mulgimaa, mida saap võtta Mulgimaa omavalitsustest, puutest, raamatukogudest ja Mulke Seltsi kogukondest. Kaugembel eläve inimese saave lehte tillikse raha iist kodu kah telli. Kes ei taha paperd raisate, võip lehte lugede Mulgimaa omavalitsuste veebilehte päält või www.mulgimaa.ee päält.

Pallu õnne meile ja aitüma sulle, et sa mede lehte loet ja mulgi keelest lugu piat!

Mulke Selts istut Mulgi valda tammiku

Enne, ku Mulke Seltsi iniemese 26. mail Apja Mulgi pidule lätsive, käisive na ärä Leeli külän, et üle vaadete ja piduliguld valla tetä just istutet tammemõts.

Mulke Seltsi tammik om Mulgi vallon Nuija ja Abja vahepääl ligi ektari suuruse maatüki pääl, mille seltsi liige Eino Jüri Laarmann and oma maa küllest lepinguge Mulke Seltsile pargi istutemise jaos.

Mõte oma tammemõtsa istute tulli seltsi liikmil, kellest mitu tükki om ammati järgi mõtsamihe, talve ja om seot kah Eesti Vabariigi 100. aastepäeväge. „Mulke selts istut Alliste kihelkonda tammemõtsa Eesti Vabariigi sünnipäeväs ja Mulgimaalt peri riigimeeste, kultuuriinimeste, auväärt mulke aus, kelle mälestust om vaja alle oida,“ kõnel Mulke seltsi vanemb Ene Saar.

Latsin olli kah riigikogu Mulgimaa toetusrühmä esimiis Helir-Valdor Seeder, kes kitt mulke mõtet oma suurkujusit elun luuduse abige auste.

Pargi man om kah tahvel, kust saap ulka täädust Mulgi maast ja kus om kirjan, kelle

Tartu mulke kogukonna vanemb Meeta Meltsas ja mulkest mõtsamihe Heino Seemen, Kaupo Ilmet ja Elor Ilmet Mulgimaa Uhkuse Kaupo Ilmeti tamme man.

puult ja kelle aus sii tammik om istutet.

Prilla om tammikun 113 puud ja mõni mahup viil. Tamme saive omale istute mulgi, kes esi tahtsive, a sääl om kah ulka nimetahvege puid auväärt mulke aus ja mälestuses. Omanimelise puu saive näituses Ants Piip, Jaan Poska, Jaan Soots, Ado Birk, Hendrik Adamson, August Kitz-

berg, Juhan Simm, Ülo Ruubel, Kaupo Ilmet, Lembit Eelmäe, Asta Jaaksoo, Silvi Väljal, Ern-Elise Neimann, Eduard Väari, kik Mulgimaa Uhkuse aunime kandja, Toronto mulke selts ja Mulgi vanembe.

Mulke tammemõtsa õnnist sissi Villändimaa praost Marko Tiitus.

Kristi Ilves

Kaie Tähe ja Elmar Orav – puulsada aastet raamatukogutüüd

Tõrva vallon om ammatin kogundi kaits raamatukoguidjet, kes om sedä tüüd tennu joba 50 aastet. Elme raamatukogun tüütep Kaie Tähe, kel saap suvel täis joba 51 tüüaastet ja Ummuli raamatukogun om ammatin Elmar Orav, kel sai puulsada aastet täis 1. mail. Tähe saap sel suvel 71 ja Orav 77 aastet vanas.

Ku Kaie Tähe tulli raamatukokku kohe Villändi kultuurikoolist, sis Elmar Orav pidäs enne raamatukokku tulekut kah mitmit muid ammatit: olli karjapoiss, põllutüüline, põllu-brigadir, postimiis, mõtsatehnik. Tüütaasi om mihel prilla joba 60 aastet. Tüü kõrvast õpp ta Tartu ülikoolin eesti kiilt ja kirjandust. Esi arvas, et läöp kuuli eesti keele õpetejes. Ülikoolist anti käsk otsi oma erialast tüüd ja nõnda trehväski ta Ummuli raamatukokku. Ku ülikuul olli läbi, küsk ta deka-

naadist, kas ta võis kuulmeistre diplomige raamatukogun edesi tüüte. Säält üteldi: „Sii om ju viil enämb.“

Orav om esi kah kirjamiis ja vällä andan kuus mälestusteraamatut, pääle selle om ulka kogumikke, kus temä lugusit om ärä rükit.

Võrumaalt peri Kaie Tähe tulli Elme raamatukokku ajutiselt pooles aastes, kuni Otepää raamatukogu juhateje läöp pensi pääle. A läits sedäviisi, et ta läits siin mihele ja jäi terves elus. Kaie Tähe om tubliste uurnu kah Elme raamatukogu aalugu ja tal om kokku pantu kümme käsikirjan köidet.

Mõlembe ütlive, et raamatukogutüü om nende aastidege pallu muutunu, kik tüü om arvutise kolinu ja mitu kõrda om tulli ümmer õppi. Tähe ja Orav om oma raamatukoguden ainsambe tüüteje, kes vastuteve esi kige iist.

Kaie Tähe.

Raamatukoguidjade kõnelive, et tihtipääle ei saa inimese aru, mes tüüd na teeve, ja arvave, et neil om pallu üleaurust aiga. Orav üteli, et nõukogude aal tahtsive inimese temä manu raamatukokku oida jättä oma pakke, ta om pidänu valvame näituses villakotte, undikoera ja mitut imikut. Tähe kõnel, et temä käest om küsitu, kas ta võis

Elmar Orav.

tüü man tõise inimese kuremarju puhaste, latsi oida või aknest vahti, egä külämiis võõra naisege müüdä ei lää.

Mõlembe ütlive, et neile miildip oma tüü, na tunneve oma lugejit läbi-lõhki ja teeve sedä tüüd ää meelege edesi, seni ku jõvvave.

Kristi Ilves

Suveari

Nüid järsku kik om muutunu nii valges, om suveari täis kiirust uuld ja uutust. Ja unistusi, igätsust ja luutust, mis mõtten salalikke kujutlusi loove.

Taas ämäriku vaevu tuntav vari saap õrna koidukiird vaid viivu oida sülen. Tu etk om nõnda kordumede, ülev, et tähevalguski ta kõrvan kahvatep.

Ja linnu sinitaivan laulden imetleve, kuis päikselöösan oras tõmbup ruuges. Ning valgen ristikainan nigu merevuugen lööve kasteelme kirkald sädeleme.

Kaop kiireld aig, ku malbe tuuleuug, meist egäst mõndagi ta ütten viip. Vaid jaaniüde loit ku tulilinnu siib jääp enge suvearja meenuteme.

Vello Jaska

Üits mulk

Lille-Astra Arraste (85) nimi om täädä kigile Eesti tantsuinimes-
ltele. Pääle selle, et ta om eluaign tantsnu ja tõisi tagast utsiten,
om ta kah tuliengeline mulgi perimuse oidai ja edesikandai.

Kas Sa olet terve elu tantsnu?

Iki. Ma olli vast alla kate aastete vana, ku käisime vanembidege jõulupidul. Ku ollime kodu tullu, sis äkki miu tädi Ann pands tähele, et mia olli kik sii aig ütsinde tantsnu. Ma olli ollu läbilike, sest paksu rõõva olliv ju sellän. Meil olli repi man siande laiemb ja kõrgemb kotus, sääl ma sis iki tantse.

**Mes tüüd Su vanembe tei-
ve?** Emä-esä ollive käsitüülise. A tants ja muusika tulli iki esivanembidest. Emä puult vanaemä olli Kärstnest peri, temä olli kangeste ää laulje ja mäng pallu pille. Vanaesä olli kange tantsumiis.

Emä olli mul Tõrvan massinege kudajes õppin, mõist väge ilust tüüd tetä. Ku mede oma maja valmis sai, akas emä juuksuriäri pidäme. Ku mia sündüsi, sis ands äri rendile. Esä olli tisler. **Kas Sia tahtsit joba latsen tants-
jas saia?**

Mia tahtsi kangest tantsi! Kodun tantse, lasteaiantantse, koolin kah õpassive tantsu. Tantsuõpeteje läits mede koolist ära. Mia olli sis 5. lassin. Vaja olli tõiste rahvaste tantse tantsi, a mede koolin kennigi es mõista neid õpate. Mede inglise keele õpeteje olli täädä-tuntu Villändi tantsuõpeteje Frida Rosenbergi suguline ja sokut miu sinna Villändise Frida manu õpma. Nuian õpasi mia sis neid tantse edesi. **Kunas Sa edimese peris oma
rühmä sait?**

Edimene peris rahvatantsurühm olli mul Villändi 1. keskkoolin. Kui Frida ära viiti ja kinni panti, sis anti miule temä tüüstuskooli rahvatantsurühm õpate. Sii olli vähä aiga. **Mes ammatit Sa õpsit?**

Villändi 1. keskkooli jäi mul pooleli, tullu küüditemise aig ja ma lätsi ära Talna oma onu manu ja keskkooli lõpeti sääl. Talnan ma käisi Tombi lubin karaktertantsu rühman. Mul olli om-mukupuul vaba ja ma käisi egäl puul, kus midägi õppi sai – tüüd laste, puutüüd, mäng, tantse, laulmist. Viil õpsi pioneerijuhijä ammatit ja sis suvel olli Väana-Viti ja Klooga pioneerilaagren tühün. Küll sääl sai äste süvvä!

1953 ma lätsi Talna 10. kuuli pioneerijuhijä ja olli Talnan peris tettu poiss. Ku miu miis sõaväst valla sai 1956, tullime Nuia

tagasi. Tüüle sai ma Nuia kultuurimajja instrukturis. 1957–1973 olli ma Nuia koolin raamatukoguoidja-laburant, 1973–1988 kultuuritüül.

1959 anti mulle ühiskondlik tüü – vastutev rahvatantsu instruktura oma Abja rajuunin, peräst terven Villändi rajuunin.

Kudas Sa oma kadunu mihe Rasmusege tuttaves sait?

Temä vanembe ollive kooliõpeteje. 1947 saime Talnan laulupidul lähempelt tuttaves. Aga ta võeti viies aastes merevåkke. Kirjutime sakest. Olli laeva päeväpiltnik ja selleperäst olli tal kah linnaluba rohkemp. Ta olli Kruunlinnan ja mia sis käisi tal iki külän.

**Kas Rasmus olli kah tantsu-
miis?**

Ei, akatusen ta äste tantsi es mõista, a tahts kangeste õppi ja sii miul miildis. Pilli mängs äste. Ta üteli, et piap iki tantsme akkame, et saas miuge rohkemp üteli olla. Viimate tääs temä tantsust rohkemp ku mia.

**Kas latse lätsive kah kik tant-
surada?**

Pirla võip üteli, et Angela ja Anneli teeve miu elutüüd edesi. A kik õpsive endel iki muu ammati. Tants om meile kigile obi ollu. Tantsma akassive Nuian kik juba enne kuuli. Angela õps põllumajandust kigepäält, alle sis lõpet kultuurikooli ja ülikooli. Temä olli 30 aastet Talnan pedan õppejõud ja õppetooli juhatei, eesti tantsu õppaja. Pirla viap vabatahtligult Talnan tantsupeomuseumi.

Anneli õpp aptiikres. A meditsiinikooli kõrvast lõpet tantsujuhte kooli ja peräst ülikooli. Kik aig tants esi Leigarite rühmän, tema om peris rahvakultuuri kalakuge, täap sellest pallu. Nuian akas rühme juhateme kooli aal, sest miu kutsuti Talna tantsupidude manu tühü ja sis pidive tütre osa rühme oma juhate võtma. Anneli olli alle koolitüdruk, ku sõit juba rühmege tantsupidule Talna.

Poig Ahti akas kah tantsma nagu kik siin Nuian. Egä kennigi es pääse. Poig tants sedäviisi, et võtt oma paarilise nais. Ta eläp pirla Villändin, om tubli tüümüis, a egäl aal võip tantsi kah.

**Kunas Sa edimest kõrda tant-
surühmege suurel tantsupidul
käisit?**

Lille-Astra Arraste: „Tants om anden miule kik pääle üte asja – jõukuse.“

Lille-Astra Arraste 14. aprillil 2018 just valla tettu omanimelise pengi pääl Karksi-Nuia kultuurikeskuse ihen. Temä ümmer om tõise Karksi kandi tantsujuhi.

Pilt: Kaire Kannistu

Lille-Astra Arraste (Ruus) om eesti rahvatantsujuht, üits XIII ja XIV üldtantsupidu üldjuhte, III, IV, V, VI, VIII noordepidude liigjuht. XIX üldtantsupidu tantsutule ürgäje ja üits aujuhtest Mitme Villändimaa rahvatantsupidu üldjuht ja püüne pääle säädja. Autasu ja kitmise

- 1975 Eesti NSV teeneline kultuuritegelane
- 1990 Ullo Toomi nimeline rahvatantsustipendium
- 2005 Karksi valla kultuurikeskuse kultuuriloojate aaraamatuse kandmine
- 2006 Karksi valla aukodanik
- 2008 Villändimaa vapimärk
- 2009 Anna Raudkatsi nimeline rahvatantsustipendium
- 2017 Kultuurkapitali elutüü preemia
- 2018 nimeline penk Karksi-Nuia kultuurikeskuse ihen

1960 akassime käimä ja siiani ei ole ütteri pidu vahele jäänu. Nüüd ei ole mul 2000. aastest enämp oma rühmä. Ma arva, et miu ian ei pia enämp sedä rasket tüüd tegeme ja egäle poole tük-mä, ruumi piap andme noordel kah tetä.

Agä tantsman käit ju iki?

Jah, mia tantsi Kadri naisterühmän ja kokku saame kõrra nädälin. Meid juhatep miu tüdär Anneli.

Mes tants Sulle andan om elun?

Lihtsamps om üteli, mes ta ei ole anden – jõukust. Muu kik ole ma saanu tänu tantsule. Liikmine om ju tervise jaos väge tähtis. **Suur jagu Siu tüüst om ollu kah tantsuaalu kokkukorjamine.**

1986 akassime sellege pääle. A sii ei ole tüü, mida ütsinte tetä saap, iki üteli abilistege. Päämiselt ma ole uurnu Karksi kihelkonda ja Villändi maakonda. Täoaaste sai valmis kaart, mille pääle om märgit kik Villändimaa tantsujuhi, kes oma rühme om välläpoole maakonda viinu. Aastidege om vällä antu kah mitmit raamatit, mille tegemise man ma ole osaline ollu. Ma korjassi kokku kah kik pildi, medali ja muu tantsuge seot asja, nüüd om na kik sääl Talnan tantsupeomuseumin.

Pirla teeme siin ülevaadet „100 aastet Karksi kandi tantsu- ja lauluõpeteje“. Tahas kirja panna kik, kes mede kihelkonna rahva om kodukandist välläpoole viinu. Enämbjagu miusugutsit om juba ära kadunu ja nüüd om vaja viil ruttu kik, mis tääd, ära kõnelde või üles kirjute.

Kas olet tettuge rahul?

Kik ei saa ilmangi tettu ja valmis, a midägi om iki elun ära tettu ja ku latse kah viil edesi teeve, sis ei ole ädä. Mulle miildip üits Ingrid Rüttele mõte. Et me ei tii volkloori ende peräst, vaid selleperäst, et perijit ette valmiste, et tules pääle neid, kes oles asjast uvitet. Önnes om Karksi kandin selle asjage äste ja järentulejit om.

Kui pallu tantsurühme Sul om juhate ollu?

Sedä ma täpseld ei täägi. Tantsupidule ole ma viinu 56 oma rühmä ja pallusit viil abistenu tubliste, kokku võip neid olla sadakond. Kige kuulsamb neist om Sõlesepä, mes sai keväde 50 aastet vanas. Sääl om tantsjit, kes tantsiv akatusest pääle. Mia juhate neid edimese 20 aastet. Akatuse sai sii rühm sedäviisi, et Nuia olli tullu ulka tüüstuskooli poisse ja nii tullu kudagi esitegevuse manu tõmmate. Ammatihingum esimiis üteli, et na ei

mõista laulda egä midägi muud tetä. Partorg üteli, et sis tulep na rahvatantsu panna. Võtime koolist kangembit tüdrukut, kes nendege akkame saive, sest poiisi ollive vääniku ja ropa suuge. Egä na esmalt iluste es tantsi, tüüd olli pallu, a mõnest iki asja sai. Pirla õppap rühma endine tantsupoiss Ants Arro.

**Kas Sul mõni muu uvi om kah
pääle tantsu ollu?**

Jah, mulgi perimuse korjamine. Söögi, kombe, rõõva, tantsu, laulu, tähtpäevä, jutu, kiil – kik om tähtis. Sellege akassi ma pääle noorepõlven, ku küsse vanaemä käest. 2003 akassime lastege tüüle Nuia kooli man. Latse sai pantu esiki müüdä külä perimust korjame. Mitu laati ja raamatukest om meil vällä antu oma kandi perimusege. Sis teime naistege Mokalaada, et oles kotus, kus kuun kävvä ja omavahel mulgi kiilt kõnelde. Karksi naiste Mokalaat käip kuun ja tegutsep tubliste siimaan, a mia enämp ei juhate sedä. Sedä juhatep pirla Lepiku Viiu.

**Kas Sul om oma lemmiktants
kah?**

Ei ole. Kik tantsu om tore ja ilusa. Ku ma olli nuur, mõtli, et karaktertants ja tõiste rahvaste tantsu om esieränis iluse. A ku mõtlet järgi, saat aru, et oma om iki kige paremp – sii om vundament. Tantsu saap kõrvute rahvarõõvastege: eestlase teive ilusa valge tikandi valge luuse pääle. Ku lähiksest vaatet, om väge ilus, a kaugempelt ei paista vällägi. Ninda om oma rahvatantsuge kah. Tulep esi tantsi ja tõistel näidate, ku ilus ta om.

Kristi Ilves

Murese – mahe ja mõtsik

Kotus, kus jakkus ruumi nii lammaste, käsitüü, priitahtlike ku külaliste jaos – nõndamuudu tutvustep ennest Murese lambatalu Villändi vallon Raasilla külän.

Talukotusse ost seni Villändin ja Viiratsin elänu perekond Arm endele 1980. aastide akatusen. Esmald tarvitedi sedä ku suvilat, a õige pia tullive edimese lamba kah. „Miule om kik sii aig looma miildinu ja nõndaviisi võtimegi kolm lammast, et na maja ümmert einä süüs,“ kõnelep Murese talu pernaine Mirja Arm. Lambit tuli iki vähäviisi manu ja kümne aaste peräst akas lambapidamine ennest ärä tasume. Sõs akati joba sihiliguld karja suurembes aama.

Kui tuli Eesti vabariik, tuli Mirja Paalalinna koolist kuulmeistre ammatist ärä, sest temä palk olli sääl sama suur ku tüütü abiraha. Nüid olli tal talu jaos rohkemb aiga. Oma lammaste villast akati massinage kindit-sukke kudame ja ku üits tuttav sai kaubamajja oma müügileti, akaski ettevõtjaelu pääle. „Me kik kudasime – mia, miis ja latse. Latse selleperäst, et omale taskuraha tiini, miis selleperäst, et mõistas massinat parande, ku sii katik lää,“ mälelep pernaine.

Prilla tulep üle Eesti tuntu ja innatu Murese talu käsitüü müügist üits kolmandik talu sissitulekust. Tõine tulutooja om mahe lambaliha ja tõulammaste müük ja kolmas jagu raha tulep toetustest.

„Sõidime lambakasvatejidege ommuku vara Saaremaale. Mia suiksi autun ja äkki kuulsi, et üits inime mu taga ütlet, et mahetoetus om ulka suuremb ku arilik lambatoetus. Ma virgusi üles ja kohe olligi laan mahes akate valmis. Sii akas üttest lausest ja pallald raha peräst,“ tunnistep Mirja. A õige pia tuli mõtlemine kah järgi ja nüid ei kujute Muresel enämb kennigi muud viisi elu ettegi. Kuigi papremajandust ja riiglit om mahetalul pallu, arvap pernaine, et sii om iki lihtsamb ja loomulikumb loomapidamine ku arilik. „Me ei anna luumel egäs juhuse rohte ja vitamiine, a kui om ädä, sis iki rohitseme. Me ei kohitse ja ei löika lammastel ändu ärä. Väeteme sõnnikuge ja mürke ei tarvite. Kui om vaja luumel söögipoolist manu, ostame mahetaludest – nõndasamate nagu ende söögilavva pääle.“

Mõni aaste om undi kah Murese karjan pallu kurja tennu ja sii suvi om joba kah mitu lammast nende saagis lännu. A pernaine unte ei siuna, ütlet kogundi, et talle miildive undi. „Sii om ää, et Eestin om viil olemen undi, karu ja ilvesse. Puhas, tehislik ja ilma luumede Euruupa luudus miule ei miildi. Önnes om mede mõts kah viil mõtsa muudu – mõtsik.“

Kige rõõmsamb ja rassep aig talun om keväd, ku tallekse tuleve. „Mõni lambakasvateje lasep luudusel vabald anda ja võtta, a mia tahas iki kikki, kel eng sihen, elule avite. Ommuku tulep enne päevä tõusu nurmen olla, sest ku mõni oimetu talleke om maha jäänu, tuleve linnu tedä kohe nokma. Mõnikörd om vaja tallel õige emä vällä otsi ja kui ei levvä, sõs esi süütä või kasuemä otsi. Tõbitse ja vigatse tulep omaette panna ja nende emä nurmest kinni püündä,“ jutustep pernaine poigimise aast.

Päämine tugi ja abi tulep tõiste lambakasvateje puult, kellege om tihe läbikäimine. Murese talu om kah Eesti Lamba- ja Kitsikasvatejide liidun. Muduki aastidege om omal nõnda pallu kogemusi korjatu, et nüid saap päämiselt iki tõistele nõu anda.

Kuigi pernaine lutitep ja ravitsep oma oolealutsit, et egä engeke iki ellu jääs, tulep üits-

Orvus jäänu ja ärä põlatu tallekse jääve pernaisel süütä. Kevädisel aal käip Mirja Arm iki lutipudelidege nurmen. Pildi: Kristi Ilves

Murese lammaste villast koet kinnastel-sukkel om oma ärätuntave kirja ja värvi.

körd sii päev, ku lammast tulep lihas tetä. „35 aastegge ole ma aru saanu, et kige paremb om lambal oma elu kodun lõpete. Kui müüme neid kaugele ja na lääve sinna suure autu pääle, et pikk sõit ette võtta, om siande tunne, ku saadas neid Siberise,“ ütlet Mirja, kes pääle oma mihe Aavo surma pidi lambatapmise kah ende pääle võtma.

Prilla om Murese põhikarjan 250 lammast, suvel ütten talleksidege ümäriguld 600. Pernaisel om ää miil, et kige sellege saias oma perege akkame. Pere nelläst latsest om kodutallu jäänu poig Madis. „Madis om peris peremiis. Ta om maast madalest selle sihen kasunu ja tal om kah lambakasvateje suund rohkemb ku tõistel. Talle sii asi passip,“ ütlet Mirja ja rõõmustep, et om, kellele talu edesi anda. Prilla eläp Muresel kah Madise naine Karen, kelle päämine tüü om tillikse latse

iist uult kanda ja temä tegelep kah käsitüüge. A kik tõise latse ja nende kaaslaste käive iki kah talun abin ja mõistave lammastege toimetete.

Murese om esieralik talu selleperäst, et alatihti om sääl vabatahtlikke egäst mailma nukast. Pernaine ütlet, et na toove mailma kodu kätte, ku endel ei ole pallu aiga ilma müüdä rännäte. Muduki om neist tüü tegemise man kah tubliste abi ja sedäsi ei akka talun ilmangi igäv. „Ja tegeliguld tuli kah Karen Hollandist siia vabatahtlikus. Nüid om ta mu minias ja eläp siin,“ om pernaisel ää miil.

Nõndamuudu elävegi Muresel kolm põlvkonda Arme ütten oma lammaste ja mõtsiku luudusege. A usse om tulejile valla, sest sedäviisi saap nii ende ku külaliste mailm suurembes ja kirivesembes.

Kristi Ilves

AVATU TALUDE PÄEV 22. juuli 2018

Nelläs üle-eestiline päev, ku talude oma väräti kigil uvilistel valla teeve, tulep 22. juulil 2018. Näta saap egät masti talusit, ärisit, majapidämisi.

Mulgimaal oodave külälisi:

Paudi talu Vagamaal Riidajen. Talun eläve obese, lamba ja egät sorti sulelise. Küsi manu 5780 8092, Reginaberit7@gmail.com

Palu Talu Villändi vallon Mõnnaste külän. Talun kasvatedes mahet muudu aia- ja puuvillä. Valla om kodukohvik ja suupoolist saap ütten osta. Uuri manu tel 517 1868, manglus.mariin@gmail.com

Morna talu Morna külän Mulgi vallon kasvatep marju ja puuvillä. Küsi manu tel 506 9861, danelmets1@gmail.com.

Seedri Puukool Mulgi vallon Pollin kasvatep egät sorti marjapuhma-, villäpuu- ja ilupuhma istikit. Küsi manu 5345 4102, puukool@seedripuukool.ee

Mulgi pruulikoda Mulgi vallon Kõvakülän Kiini-Hansu talun tiip ja pakup mitut sorti mulgi meistreõlut. Uvilise viias pruulikotta ja näidates, kuda õlletegu käip. Mängip lõõtsapill. Küsi manu info@mulgipruul.ee, 502 9516.

Pajumäe talu Mulgi vallon Abja-Vanamõisan om tädä- tuntu mahe piimätaalu, kus kasvatedes lehmi ja tetäs oma piimäst kikke jogurtist juustuni. Oma käege saap kaia nii luume ku massinit, sissi astu lauta ja meiereisse ja muduki mekki talu kaupa. Uuri manu 56641298, info@pajumae.ee.

Paudi talu Mulgi vallon Veskimäe külän viip uvilise mõtsa. Valla om kolm eri matkarada, käsitüünäitusmüük ja kohvik. Nii mõtsan ku iluaian saap kävvä omal käel või tiijuhige. Tel 511 9087, helletammoja@gmail.com

Matsi talu Mulgi vallon Veelikse külän kasvatep egät sorti sulelisi, lambit ja mesilinde. Uuri manu 5193 9707, elina30@hotmail.ee

Tarvastu latse uursive mulgi värki

Tarvastu laste luuvusepäeve „Miu Eesti akkap Mulgimaalt“ sihk olli mulgi kultuuriperändust uuri, au sissi tõsta ja läbi laste silme ellu äräte. Meile om tähtis, et mailman, mes kik sii aig muutup, jääs alle mede kandi rahva jaos tähtsa asja ja täadmise ja et nii saas noor-del edesi antu. Noore annave mede vaimuperändusele uvve engämise. Mede projekt toet luumiseuvilisi latsi. Käsitüü ja oma keele õpmine and lastel pallu manu.

Utsitime latsi uurma mulgi kultuuriperändust, eluolu ja kiilt. Sedäviisi saive latse kah täädä, et na om mulgi. Üte nädäli sihen, 11.–15. juunini olli meil 12 eri õpikammerd, millest võtve osa 42 last.

Esmabe tetti õpeteje Rometi õpetuste järgi vilespilli ja Mulgi Savikoan olli savitunn, kus tetti valmis uhke liitatsopsi, mille pääle tetti vana mulgi mustre.

Üten õpeteje Aivege õpiti selges tihvalaudege kudamine.

Tõisibe õpiti üten kuulmeistride Tiina ja Piretge vanu mulgi tantse, laule, mänge ja pillilugusit. Kaalahtit, külmkapikaunistusi ja lepatriinusit avitve vuuli õpeteje Imbi ja Evi.

Kolmabe olli aaluupäev. Urve Kass kõnel lastel Kärstne mõisa aaluust ja muduki käiti kah Anrepi lövi man. Õpeteje Aive käe all tetti endeleva, et maha pidäde üits õige rollimäng.

Nelläbene päev viis latse Tartumaale. Eesti Põllumajandusmuuseumi olli muuseumitunn “Villäteräst leväni”. Latse saive leibä küdsäte ja võid tetä. Või levä pääle määrmise jaos om vaja võiväist ja sii sai kah puust valmis tettu.

Riide õpiti üten õpeteje Aimege mulgi kiilt ja säeti püüne pääle lustiline mulgikiilne näitemänguke. Üten õpeteje

Tarvastu latse tääve, et nende kodu om Mulgimaal.

Pilt: Anne Põldsaar

Kairige küdsätedi Mulgi korpi. Kik, mes nädäli sihen tetti, sai pildi pääle võetu, üles vilmitu ja kirja pantu kah. Digikambren panti kik sii värk kuulmeistride

Pireti ja Anne käe all arvutise ja tetti aalehes.

Olli tore ja tegemisi täüs nädäl!

Tarvastu laste luuvusepäevi toetive Rahvakultuuri Keskuse

Mulgimaa perimuskultuuri programm ja Villändi valla-valitsus.

Haja Ojarand,
kuulmeister
Mulgi kiil: **Kristi Ilves**

Paistu 105aastese oreli sünnipäevä tähistedes konssertege

Paistu orel.

Paistu kiriku orel om nüid 105aastene. 3. juunil pühits pääpiiskop Joel Luhamets oreli uvveste sissi.

2017. aastel võeti orel valla, puhastedi, parandedi, lõõts tetti kõrda ja jõuluõhtu kõlas Paistu kirikun kõrda tettu oreli võimas elü.

Kogodus tähistep Paistu kiriku oreli 105. aastepäevä viie konsserdige “Paistu orel 105”. Edimene konssert olli Paistun 31. mail. Konssertel astuve üles välläõpnu oreli-mängjä. Kuna Paistu Maarja kirik om pühendet neitsi Maarjale ja kand nime Lucerna ek Stella Maris (meritäht), sis om selle järgi valitu kah luo ja konsserdi om kik säetu keväd-suviste maarjapäeve lähiksese.

1. juulil mängip oreliit Aaro Tetsmann, 15. augustil Toomas Trass, 8. septembrel Kristel Aer, 5. augustil laulap kirikun Mulgi segäkuur, vahelugemise om Tanel Ingi puult, oreliit mängip Tuuliki Jürjo.

ÜM

Edimene märk Paistu kiriku orelist om peri aastest 1329 – sös lõhksive leeduka Paistu oreli ärä. Peräst sedä olli kirik 524 aastet ilma orelide. 20. detsembrel 1852 säeti uus orel üles. Sii pill kest 50 aastet. Järgmine, annetuste abige tettu orel pühitsedi sissi 2. juunil 1913. Selle ehit orelimeister Terkmann, pill mass 3768 rubla ja 25 kopkat. Oreli sihen om 1234 vilet. Orelikapp om 4,5 m lai, 4 m sügäv ja kuni 6 m kõrge, tiheste vilesit ja tuulemassinit täis. Nende vahel om raakse, kust kaudu meister lääp oreliit äälde säädma.

200 aastet Barclay de Tolly surmast

Vürst Michael Andreas Barclay de Tolly olli täädä-tuntu Vene väejuhateje, kelle põrm puhkap Mulgimaal Jõgevesten. 25. mail tähistedi temä avvakambre man uhkeld suure sõamihe 200. surma-aastepäevä.

Avvakambre man teive tähtpäeväl muusikat Politsei- ja Piirivalveorkester ja Konstantin Törnpu nimeline miiskuur. Latsin olli mitu vaimulikku, Läti sõa-aaluu lubi ja Valga sõamuseum, aaluulane Alo Särg kõnel sõamihe elu- ja sõatiist.

Jõgevestege om Barclay de Tolly nimi seotu 1791. aastest pääle, ku ta võtt naises Helene Auguste Eleanore von Smitteni, kelle kaudu ta saigi Jõgeveste mõisa peremihes. Just sedä kotust pidäs Šoti juurdege balti aadliperest peri Barclay de Tolly oma periskodus.

Kuulus väejuhateje kooli 27. mail 1818 Ida-Preisimaal. Temä põrm tuudi Jõgevestese, aga süä olevet maetu surmapaika.

Kuulu järgi olevet tsaar taht väejuhatejet matta Peterburi, a Barclay de Tolly esi taht oma viimätses puhkepaigas Jõgevestet. Mausoleumi lask 1823. aastel mihe mälestuses ehite vürsti lesk. Kõneldes, et tõise ilmasõa aal käisive lahingu Jõgeveste ümmer kah, a mõlembe poole austive väejuhatejet nõndapallu, et temä avvakammer jäi terves. Barclay de Tolly ja temä naise kirstu om avvakmabren siiamani ja egä aaste käip neid

Läti sõa-aaluu lubi Society eXplorers mihe ja kavvaaigne avvakambre pernaine Vilve Trees mausoleumin.

Pildi: Ilmar Kõverik

Sõamihe mälestusteenistust pidäsive Elme koguduse õpetei Arvo Lasting, piiskop Joel Luhamets ja Pärnu preester Ardalion Keskküla.

vaatemen ulka rahvast Eestist ja mujalt ilmast.

Michael Andreas Barclay de Tolly paist oma julguse ja tarkusege silmä Vene-Türgi sõan

ja Vene Rootsi sõan, aastidel 1812.–1814. olli ta tähtis tegelane võitlusen Napoleoni vastu.

Kristi Ilves

Jutumajan om lugude jaos ruumi ja aiga

Mulgimaal Loodi külän Miiidse oru veere pääl ja lätterikkan paigan seisäp tillike Jutumaja. Pernaie Piret Pääri unistusten võis sellest kotussest saia Eestin esierälik lugude kõnelemise maja, et uvilise saas tulla lugusit kulleme, jutusteme ja lugeme.

Laanin om luvva kah väige ää erialakirjandusege raamatukogu. Jutumaja usse om vala nii oma maalt ku kaugembelt tulla äädele jutuvestjile.

Kuigi taren om viil pallu tetä, oleme selle lühikse aage võõrusten joba kümmet jutuvestjat mujalt mailmast. 2016. aastel vedäs Jutumaja iist rahvusvahelist lugude jutustemise vestivali "Jutupühä". Jutuvestjit olli Norrast, Rootsi, Ungarist, Palestiinast, Oollandist, Itaaliast, Taanist, Indiast. Sama aaste sügüse olli Jutumajan käimän Saksamaa jutumiis Martin Ellrodt. Kui kennigi siande om käimän, sös teeme taren jutuõdakit ja konsserte. Ja sedäviisi sii piaski jäämä.

Jutumaja luumise mõte om akatuse saanu üttest tõisest kotussest. Miu latsepõlvkodu, Tondisuu talu olli täüs lugusit ja jutuaamisi. Emä kõnel iiki tüü man. Mida suuremb ja tüütumb tüü ihen olli, sedä rohkemb luutust lugusit kullete olli. Lugude abige saive tettu kik tüü – kardulde idutemine, vagude kitsmine, villa möskmine ja pallu muud. Neid tüüsit iiki jakkus. Emä luu ollive segu periselun ette tulla asjust ja vanadest rahvajutttest. Esä olli külä pillimiis ja tihtipääle and põhjust endest kõnelde.

Jutumaja oodap inimesi, kes tahave lugusit kõnelde või kullete.

Pildi: Maarja Urb

Velle ollive miust vanembe, üits jutust raamatit ümmer (väige ää jutusoonege, kik olli täpi pääl meelen, kõnel ku kinuvilmi ümmer), tõine veli tei papist raami ja mäng televiisurionu. Temä kõnel muinasjutte. Külä pääl ollive kah inimese, kes mõistsive äste kõnelde. Neid kutsuti alatihti talgu pääle või mudu kokkusaamistele, iiki oma ää jutuanni peräst.

Kui mu latsepõlvkodu õnnetul kombel ukka sai, sis ma tahtsi sellele kotussele midägi tagasi anda. Nõnda tulligi mõte jutustemise majast. A sedä kotust es anna enämb üles ehite. Sös ma löüsigi selle paiga Loodin. Muduki olli siin kah palu tüüd, et tarele eng sissi puhku ja rõõmsambes tetä. A siin om joba pallu tõistmuudu. Mia usu, et luu

Jutumaja pernaie Piret Päär om joba ligi 30 aastet oma elust kõnelnu lugusit ja sellätenu, mesperäst sii jutuvestmine nõnda tähtis om. Ta om tennu koolitemisi, jutuommukit, -lõunit, -õdakit, -üüsit, rahvusvahelisi konverensse ja vestivale, vällä andan rahvajutte kogusit ja pallu muud.

Piret om kasunu külän, kus lugude kõnelemise komme olli viil tävven elujõun. Latsepõlven kuuldu luu ja nende kõneleje omgi tennu lugude kõnelemise temä jaos süameasjas. Ääde lugude ja jutuvestjide ärätundmise pääle om tal äräütlemede ää nõna.

aviteve mailma muuta. Aviteve parande tillembit lapiksit kah. Päälegi, kotussenimi Loodi om joba nõnda mitme tähendusege. Kennigi kunagi ütäl – sii om ää kotus küll, ek saap inime kah ennest siin lugudege loodi!

Oleme tennu tubliste tüüd ütten Rahvakultuuri Keskuse Jutukoolige. Mineve aaste sai meil ütitselt valmis lugude jutustemisest kõnelev rändnäitus "Et rada ei rohtus". Üten päeväpiltnigu Maarja Urbige rännässime müüdä Eestimaad ja korjassime mälestusi jutuvestmisest müüdä minnu aastesaal. Näitusele oleme vällä pannu pallald mõne mälestustekillukse, mes ek aviteve juhate vaateje ja lugeje temä oma mälumaastiku pääle. Enne, ku näitus jälle Eestimaad raamatukogudese rändäme lääp, saap sedä juulikuul Jutumajan nätä ja lugede. Villändi volgi aal tulep kah Jutumajan üits õpikammer, kus kõneleme lugudest ja nende kõnelejist.

Jutuuvilise om oodet mede jutuõdakit kullemele. Ja muduki võip oma sõprul ja tuttavil telli üte mõnusa õdaku ütten Pireti ja temä kõneldu lugudege, esiki mõne pillimihe võip kampa võtta.

Jutumaja saap äste läbi kah oma üleaidsidege Männiku Mõtsataluge (üümaja, kodune süük, sann) ja Mulgi savikoage (savitüü).

Piret Päär

jutukõneleje, kooliteje, suulise perimuse asjatundai

Mulgi kiil: **Kristi Ilves**

Pitski

Pallu eestikiisit sõnnu om tulla tõestest keeldest. Kige rohkemb näitit võemi tuvva vene ja saksa keelest. Aastekümmit tagasi tarvite di sõna "pitski". Nii ollive tuletiku. Kui vanemb inime läts puuti, küsisi ta: "Kas teil pitskit (pitskisi) kah om?" Tikupuudust poodin es ole. Aga mõnikõrd olli kuulda, et tiku kaose müügild ärä. Sis osteti tikke suurel ulgal kokku. Aga säändset oostmist tulli ette ka soola, petruli, seebi, pesupulbre, söögisooda ja muu kraamige. Peräst müüjä naarseve, kui rumale om inimse.

Pitskide ind olli palland üts kopik tops. Ommetigi tulli ette, et meil es ole sedägi raha. Prillagi tule mulle miilde, kui Naarise Kusta

tulli me poole ja palusi kuut kopket. Emä ütäl pahatseld: "Pühä jummal! Meil ei ole endelgi kopket majan, ja sina tulet kah viil kerjame!" Kusta rahust: "Ää küll, ää küll, Leenake, ärä pahande!" ja läts mineme. Kui es ole tikke, tulli minnä naabrige poole ja katalokige tule akatuses tulitsit ütsi tuvva.

Ma mälete, et tikke tetti Villändi tuletikuvabrikun. Miilde om jäänu illus rahvarõõvin tüdruk tikutopsi pääl.

Pääle sõda juhtusi mitu kõrda tulekahjusit. Süüdi ollive väikse latse, kes mängseve tikkege. Lastele miildisive topsi illus välimus ja tikke viivlest otsa, mis ollive mõnikõrd musta, sis jälle pruuni,

rohilise, punatse. Tiku võeti mõnikõrd kasutusele ka koolitunden, kui tüüõpetuse õpeteje õpet lastele, kusmuudu tetä luume kastanimunadest, tammeterudest, porknist, kardulidest, õndest, käbidest. Siin olli tikke kah vaja. Õpeteje pidi oleme oolas, et nendegede midägi õnnetust ei tules.

Joba viie-kuvvekümnil aastil ollive saende pääl plakati, kohe olli kirjutedu: "Ärge andge tikke laste kätte!" Või: "Tuletiku ei ole mänguasja!"

Tiku ja suidsu ommeve alati kokku kuulunuve. Kui veli Kallu tulli Jõgevestest me poole, ollive tal tiku üttepuhku taskun. Ma ole joba kirjutenu, kuis me sammald

suidsutimi. Sammald urgitsesimi maja saenapragude vaheld. Viil prilla om nii koha nätä, kos me rumalest pääst laastemisetüüd teimi. Tänu me "suidsutemisekirele" olli talve tubaden iiki mõni kraat lämmit vähemb...

Tikutopsin pidi oleme 50 tikku. Kui ollimi latse, tundsemi suurdu uvi, kas topsin om iiki täpne arv pitskit. Vahel olli neid paar tükki üle viiekümne, vahel jälle paar kolm tükki vähemb. Pruvsemi ka niidirulli miitrit ärä mõõta, aga iiki läts lugemine segi...

Kui me, latse, ollimi ütinde kodun, küsisi mõnigi müüdämine me käest tikke. Rumalusest andsemigi. Sii olli meil viimäne

tops, kos mõni ütisk tikk sihen. Vahel läts suidsumiis ütten topsige mineme. Me es julgu tagasi kah küside. Ödagu uutse meid suur pahandus. Pidimi jälle naabrige poole ütisi otsma mineme...

Miul om pitskidest jäänuve ää mälestuse. Kui pallu võissi nendest viil kõnelde! Kaemede aastekümme pikutsele aaluule om tiku säelitenuve oma tähtsuse täämbeseni... Varsti joba säedsekümmed säedse aastet ole ka mia pitskidege egä päe kokku putnu...

Elmar Orav

Ummulist

Mulgimaa Peremäng oodap nii mõnulejit ku seiklejit

„Mes suvi sii om, ku män- gi ei saa,“ ütleva miu latse. Miu arust peris õige mõte, sest suvi omgi ju mängmise ja avastemise aig. Miu ende suvesuuve papre pääl om kirjan reismine, lõbutsemine, Mulgimaa, inimestege läbikäimine, külän käimine

ja no raasike iki tüüd kah. Mede pere vanaema papre pääl om kirjan nuuruspõlve radade pääl käimine, ütlen lastelastege olemine.

Ku siandse soovi tuleve Sulle tuttave ette, sis üits võimalus nii teos tetä om tulla sellesuvitsele Mulgimaa Peremängule, mes tulep 18. augustil üle terve Mulgimaa.

Sii aaste om peremäng katesuguste inimeste jaos – seiklejide ja elust mõnu tundjide jaos.

Seiklejidele om aardejaht Alliste, Paistu ja Karksi tiide pääl. Valmis tulep olla saa

kilumiitre pikutses sõidus müüdä imeilusa Mulgimaa tiisit. Ihen oodave eri üles- ande, nuputemise, jõuproovi. Kaarti piap kah äste tundme. Akatus om ommuku kell 11 Karksi-Nuia noordekeskuse mant ja säält saap aardekaardi kah. Nõnda et pane kokku oma punt – oma osa oma täi- tä nii tilliksil ku suurdel – ja pane ennest aigsaste mängule kirja. Muduki om auinna kah olemen!

Nii, kes tahave nõndasa- ma elust mõnu tunda, saave rahuliguld otsi just omale miilt müüdä kotusse, säält

Mulgimaa avaste ja uuri, kudas tüüka mulgi eläve. Teid oodave tubli talupidäje, akkaje küläelu iistvedäje, nutika käsitüülise ja säämligu vanaemäde, kes teeve kamast imeäid süüke.

Nagu egä aaste, saap nüüd kah templit korjate ja väärt auindu võita.

Rohkeb täadust levvät Facebooki-lehe päält Mulgi- maa Peremäng ja mulgimaa. ee kodulehe päält. Tõine võimalus: tule 18. augustil Mulgimaaale ja otsi Mulgi mihe kaabut, sest just kaabu- de näitäve õiget tiid.

Selsamal nädälivahetusel om Mulgimaaal viil pallu tõisi ettevõtmissi kah – Urissaare Kantri, Riidäje mõisa päev, Mulgi kama päev. Nõnda, et põhjust Mulgimaaale tulla om rohkemb ku küll!

Mängmiseni!

Peremängu tegijide nimel

Jaanika Toome

Viljandimaa Arendus- keskus

Tel 5788 0245

toome@viljandimaa.ee

Mulgi kiil: **Kristi Ilves**

L a t s e l e

Erne ei lää kotti

Tüdruk läap ernit korjame. Ütlep ernestele: „Minge kotti!“ A erne ei lää kotti. Õikap iirt: „Iir, tule süü erne ärä, sest erne ei lää kotti!“ Iir tulep, a ernit ärä ei süü. Õikap kassi: „Kass, tule süü iir ärä, sest iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“ Kass ei putu iirt. Õikap peni: „Peni, tule püünä kassi, sest kass ei püünä iirt, iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“ A peni ei putu kassi. Õikap vitsa: „Vits, tule pessä peni, sest peni ei püünä kassi, kass ei püünä iirt, iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“ A vits ei pessä peni. Õikap kitsi: „Kits, tule süü vits ärä, sest vits ei pessä peni, peni ei putu kassi, kass ei püünä iirt, iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“ A kits ei süü vitsa ärä. Tüdruk õikap unti: „Susi, tule süü kits ärä, sest kits ei süü vitsa, vits ei pessä peni, peni ei aa kassi taga, kass ei süü iirt, iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“ A unt ei putu kitsi. Sis tüdruk õikap karu: „Karu, tule kähku! Tule süü unt ärä, sest unt ei murra kitsi ärä, kits ei süü vitsa, vits ei pessä peni, peni ei aa kassi taga, kass ei süü iirt, iir ei süü ernit ja erne ei lää kotti!“

Tulepki karu ja murrap undi maha. Ja susi süüp kitsi ärä, kits süüp vitsa ärä, vits pessä peni, peni aap kassi taga, kass süüp iire ärä, iir süüp erne ärä, erne lääve kotti ja tüdruk läap kodu.

Eesti muinasjutt
Mulgi kiil: **Kristi Ilves**

Õ	M	J	N	M	H	O	L	P	A
A	U	Ö	I	T	E	J	O	N	M
J	O	A	M	A	G	R	N	I	K
A	B	S	Ä	A	I	I	M	P	J
D	Ü	I	H	G	L	V	J	M	D
I	J	Õ	G	E	V	E	S	T	E
I	G	M	K	P	I	L	L	U	R
R	E	A	B	E	M	Ü	G	J	N
M	R	L	J	R	K	U	L	L	I
U	D	A	S	A	Ä	M	E	V	B

Ruute sissi om ärä paetet kümme Elme kihelkonna külänime. Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, ülevest alla, alt üles ja viltu kah!

JÕGEVESTE, TAAGEPERA, LINNA, ALAMÕISA, JETI, KULLI, RULLI, KARU, PORI, RIIDAJA.

Saada vastusse 15. septembres 2018 e-kirjage aadressi pääle ajaleht@mulgi- maa.ee. Kirjute manu kah oma aadress, sest vastanu laste vahel loosime vällä auinna!

Sääjä sõna õigeste rivvi, sis saat üte vanasõna! **VÄGEVE TARGA MURRAP VÄE SÕNA.**

Värvi mõts iluste ärä! Mõtsan om ulka luume ja linde, otsi na vällä ja värvi nemä kah ärä? Mitu luuma, lindu ja putukat löüdsit?

